

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Rudolphi Goclenii Exercitationes et disputationes ethicae & politicae

Goclenius, Rudolph

Marpurgi Cattorum, 1601

Disputatio XX.

[urn:nbn:de:bsz:31-109121](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-109121)

PROBLEMA.

Utrum filius quandoq; citra & contra parentum consensum, juris humani, aut quocunq; studio relicto, ad divinum sive Theologiam se conferre possit?

Resp. Affirmativè.

DISPUTATIO XX.

DE LEGE NATURÆ CONFORMATA Methodo, quam vocant, definitiva, hoc est, resolutione Definitionis legis Naturæ.

SAPIENTER monet Divus Hieronymus: Discamus in terris quorum scientia nobiscum perseveret in cælo.

2. Ex eo rerum genere est lex naturæ.
3. De ea igitur συγγόμεως disserere placet.
4. Lex naturæ est notitia certa principiorum practicorum & conclusionum inde extractarum, divinitus nobis insita, ut monstret discrimen honestorum & turpium, & sit vitæ rectorix.
5. Quod ad definitionem attinet, dicitur lex seu jus naturæ, quod humanis mentibus naturaliter insit. Aliàs appellatur jus gentiù, quia omnibus hominibus latè per orbem sparsis est eadem. Aliàs jus divinum, eò quòd Deus hujus legis sit efficiens, & jus æternum, quòd ejus norma sit còstans & perpetua. Aristoteles vocat nunc *δίκην ἐμφύσην*, interdum *λόγον*.

λόγον, interdum νόον, quod sit ratio ac mens sapientis, hoc est, radius quidam divinæ justitiæ in mente lucens.

6. Dicitur Notitia certa, quia normæ legis naturæ, neq; sunt opiniones ambiguæ, neq; sententiæ ἀκατάληπτοι, sed sunt immotæ rerum expetendarum & fugiendarum κατὰλήψεις, id est, perceptiones, quas firma assensione amplecti oportet.

7. Principia practica seu actiones sunt, ex quibus ratio normæ & actionum secundum virtutem petitur,

8. Suntque duplicia, videlicet incomplexa & complexa, seu simplices notiones & compositæ,

9. Simples, ut bonum, honestum, justum, utile, expetendum, fugiendum malum, turpe.

10. Compositæ, ut justa sunt expetenda, injusta sunt fugienda, honesta amanda. Hujusmodi ἀξιόματα sunt syllogismorum practico-rum prima λήματα & materies,

11. Interdum tamen à doctis generalius definitur lex naturæ, ut sit notitia certa principiorum & contemplationis & actionis.

12. Principia θεωρητικά seu contemplationis sunt ex quibus rerum scientia manat.

13. Hæc item sunt incomplexa & notiones simplices: ut unum, verum, ens, affirmatio, negatio, causa, effectus, totum, pars.

14. Vel complexa seu notiones compositæ: ut esse aliquid, aliquid non esse: hoc esse: aliud esse. Quodlibet aut est, aut non est. Nihil fit sine causa. Totum quodlibet est majus qualibet sua parte.

15. Principiorum certitudo cernitur primum ex efficiente, seu ex eo quod eorum notitia est lumen divinitus nobis impressum.

16. Secundò ex contradicentium collatione: si falsa est hæc, honestum non est expetendum: vera erit ejus contradicens: honesta sunt expetenda.

17. Tertio ex effectuum contrariorum collatione: honesta & justa naturam conservant: contraria eam destruunt. Honesti igitur secundum naturam sunt, inhonesti vero contra naturam. Ut igitur illa natura duce sunt expetenda, ita hæc ejusdem ductu sunt repudianda.

18. Practicarum conclusionum è principiis ductarum exemplum est hoc: Quod tibi non vis fieri, alteri ne feceris. Manlius non vult uxorem pluribus nubere viris. Ergo Manlius quoq; una contentus erit uxore. Hic major est principium, quod dici potest jus rationis: conclusio inde deducta, jus ratiocinationis.

19. Porro natura legem à Deo mentibus hominum esse insculptam ostendit omnium sanorum hominum conscientia, quæ testis & iudex est omnium factorum.

20. Ad

20. Ad extremum, notitia hæc de qua agimus, est primùm de agnitione Dei & obedientia legi debita, postea de moribus civilibus, qui referendi sunt ad hos fines, ut Deus celebretur, & natura hominum conservetur.

21. Ex naturali igitur hac notitia oritur philosophia Ethica, quæ est explicatio legis naturæ, ad benè beateq; vivendum.

DISPUTATIO XXI.
SYNTAGMA SVCCINCTVM
Thesium de Virtutibus, quæ ad habentem referuntur.

VIRTUTUM moralium aliæ in perturbationibus versantur, aliæ in actionibus.

2. Perturbatio vel est prima, vel non prima: prima est vehementior: non prima, sedatio.

3. Prima est duplex, voluptas & dolor: hunc fortitudo; illam temperantia spectat.

4. Primùm de fortitudine agemus, quæ ut virtutum omnium est præstantissima, ita & difficillima.

Li. 3. Eth. c. 6. 5. Est autem fortitudo (eâq; vera) Græcis ἀνδρεία dicta, virtus potissimùm in doloribus, qui ex terrore mortis bellicæ percipiuntur, occupata.

6. Neq; enim vir fortis habendus est is, qui se in perferenda paupertate, morbo, solitudi-

ne,